

«اعلامیه جهانی اصول و حقوق بنیادین کار»

۸. مقاله‌نامه شماره ۱۸۲ «سازمان بین‌المللی کار» درباره «منع بدترین اشکال کار کودک و اقدام فوری برای حذف آن»

مقدمه

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار، به دعوت هیأت مدیره «دفتر بین‌المللی کار» در ژنو هشتاد و هفتمین جلسه خود را در روز اول ژوئن ۱۹۹۹ (۱۱ خرداد ۱۳۷۸) برگزار کرد با توجه به ضرورت پذیرش اسناد جدید برای منع و محو بدترین اشکال کار کودک، به مثابه اولویت اصلی اقدام ملی و بین‌المللی، از قبیل همکاری و کمک بین‌المللی جهت تکمیل این مقاله‌نامه و توصیه‌نامه حداقل سن اشتغال به کار ۱۹۷۳، که همچنان سندی مهم در مورد کار کودک محسوب می‌شود و با توجه به این که حذف کامل بدترین اشکال کار کودک مستلزم اقدام فوری و جامع می‌باشد، و با توجه به اهمیت آموزش پایه رایگان و لزوم جدا کردن کودکان از کلیه بدترین اشکال کار کودک، و فراهم کردن زندگی عادی برای آن‌ها و ادغام آن‌ها در جامعه و در عین حال بذل توجه به نیازهای خانواده‌های آن‌ها، و با در نظر گرفتن قطعنامه مربوط به حذف کار کودکان که توسط کنفرانس بین‌المللی کار در هشتاد و سومین جلسه خود در تاریخ ۱۹۹۵، به تصویب رسید، و با تاکید بر این نکته که کار کودک به میزان قابل توجهی بر اثر فقر به وجود می‌آید و راه حل دراز مدت آن، تنها رشد اقتصادی پایدار است که منجر به پیشرفت اجتماعی، به ویژه فقرزدایی و آموزش همگانی می‌شود، و با توجه به مقاله‌نامه حقوق کودک که در ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹ (۳۰ آبان ۱۳۶۸) به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید، و با در نظر گرفتن منشور سازمان بین‌المللی کار در باره اصول و حقوق بنیادین مربوط به کار و مصوبات تکمیلی آن که توسط کنفرانس بین‌المللی کار در هشتاد و ششمین جلسه آن در سال ۱۹۹۸ به تصویب رسید، و با تاکید بر اینکه سایر اسناد بین‌المللی حاوی برخی از بدترین اشکال کار کودک‌اند، به ویژه مقاله‌نامه کار اجباری، مصوب ۱۹۳۰، و مقاله‌نامه تکمیلی سازمان ملل متحد درباره محو بردگی، تجارت برده، موسسات و حرفه‌هایی مشابه برده داری، ۱۹۵۶، و در پی تصمیم‌گیری درباره پذیرش پیشنهادهاى معینی در مورد کار کودک، که چهارمین ماده دستور کار جلسه {کنفرانس عمومی} است، و در پی اتخاذ این تصمیم که این پیشنهادها باید در قالب یک مقاله‌نامه بین‌المللی تدوین شوند، کنفرانس مقاله‌نامه زیر را در روز هفدهم ماه ژوئن سال هزار و نهصد و نود و نه (۲۸ خرداد ۱۳۷۸) تصویب می‌کند که از این پس می‌توان آن را با عنوان «مقاله‌نامه بدترین اشکال کار کودک»، ۱۹۹۹، نام برد.

ماده ۱

تمام اعضای سازمان بین‌المللی کار که این مقاوله‌نامه را تصویب و به آن پیوسته‌اند موظند به منظور تضمین منع بدترین اشکال کار کودکان و حذف آن، اقدامات فوری و موثر اتخاذ کنند و این مسئله را امری اضطراری تلقی کنند.

ماده ۲

در این مقاوله‌نامه منظور از واژه «کودک» همه افراد زیر ۱۸ سال است.

ماده ۳

در این مقاوله‌نامه منظور از «بدترین اشکال کار کودک» عبارت است از:

الف- کلیه اشکال برده داری و حرفه‌های نظیر برده داری مانند قاچاق کودکان و خرید و فروش آن‌ها، کار اجباری در مقابل پرداخت وام، سرف داری، کار اجباری و یا به زور از قبیل استخدام کودکان برای استفاده در درگیری‌های مسلحانه؛

ب- استفاده از کودک برای گرداندن مراکز فساد یا ارایه کودکان برای فحشا، و برای تولید مطالب یا انجام کارهای مستهجن؛

ج- استفاده از کودک و در دسترس قرار دادن او جهت انجام فعالیت‌های غیرقانونی، به ویژه برای تولید و تجارت مواد مخدر همانطور که در معاهدات بین‌المللی مربوطه تعریف شده؛

د- کاری که به دلیل طبیعت کاری و یا شرایط انجام آن، احتمالاً موجب به خطر افتادن سلامت، ایمنی یا اصول اخلاقی کودک خواهد بود.

ماده ۴

۱- انواع کارهایی که مصداق بند (د) ماده سوم این مقاوله‌نامه اند، باید توسط قوانین و مقررات کشور یا توسط مرجع صالح، پس از مشورت با سازمان‌های ذیربط کارفرمایان و کارگران، و با در نظر گرفتن استانداردهای بین‌المللی مربوطه، به ویژه بندهای ۳ و ۴ معرفی بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹، مشخص شوند.

۲- مرجع صالح، پس از مشورت با سازمان‌های ذیربط کارفرمایان و کارگران، موظف است موارد وجود چنین کارهایی را شناسایی کند.

۳- فهرست انواع کارهایی که ذیل بند (۱) این ماده تعیین شده‌اند، در صورت لزوم با مشورت سازمان‌های ذیربط کارفرمایان و کارگران، باید به طور مرتب مورد بررسی و بازنگری قرار گیرند.

ماده ۵

هر عضوی پس از مشورت با سازمان‌های ذیربط کارفرمایان و کارگران، به منظور نظارت بر اجرای مفادی که این مقاله‌نامه را محقق می‌کنند، باید ساز و کارهای مناسبی را ایجاد کند.

ماده ۶

۱- تمام اعضا موظفند به منظور حذف بدترین اشکال کار کودک، تدوین و اجرای برنامه اقدام را در اولویت قرار دهند.

۲- تدوین و اجرای برنامه اقدام باید از طریق مشورت با نهادهای دولتی مربوطه و سازمان‌های ذیربط کارفرمایان و کارگران تحقق پیدا کند، و در شرایط مقتضی دیدگاه‌های سایر گروه‌های مربوطه نیز در نظر گرفته شوند.

ماده ۷

۱- تمام اعضا موظفند اقدامات لازم به منظور تضمین اجرای موثر مفاد این مقاله‌نامه را انجام دهند، از جمله اعمال مجازات‌های کیفری، و در شرایط مقتضی سایر مجازات‌ها.

۲- تمام اعضا موظفند با در نظر گرفتن نقش آموزش در از بین بردن کار کودک، اقدامات موثر و زمان‌بندی شده‌ای را برای رسیدن به اهداف ذیل اتخاذ کنند:

الف - ممانعت از شرکت کودکان در بدترین اشکال کار کودک؛

ب - تامین کمک ضروری، مستقیم و مناسب به منظور جدا کردن کودکان از بدترین اشکال کار کودک، و بازگرداندن کودکان به زندگی عادی و ادغام آن‌ها در جامعه؛

ج- تضمین دسترسی به آموزش پایه رایگان، و در صورت امکان و به شکل مناسب، تامین آموزش حرفه‌ای برای تمام کودکانی که از بدترین اشکال کار کودک جدا شده‌اند؛

د- شناسایی و یاری به کودکانی که در شرایط خطرناک قرار دارند؛

ه- توجه به شرایط ویژه دختران.

ماده ۸

اعضا موظفند به منظور مساعدت به یکدیگر در تحقق بخشیدن به مفاد این مقاله‌نامه از طریق همکاری‌های بین‌المللی فزاینده، اقدامات مقتضی اتخاذ کنند، از جمله پشتیبانی از توسعه اجتماعی و اقتصادی، حمایت از برنامه‌های فقرزدایی و تحصیل همگانی.

ماده ۹

تصویب و پذیرش رسمی این مقاله‌نامه از سوی اعضا باید برای ثبت به اطلاع مدیرکل دفتر بین‌المللی کار رسانده شود.

ماده ۱۰

۱- این مقاله‌نامه فقط برای آن اعضایی از سازمان بین‌المللی کار لازم‌الاجرا است که تصویب‌نامه آن‌ها در دفتر مدیرکل سازمان بین‌المللی کار ثبت شده باشد.

۲- این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از تاریخی که تصویب‌نامه دو عضو در دفتر مدیرکل ثبت می‌شود لازم‌الاجراست.

۳- از آن تاریخ به بعد، این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از ثبت تصویب‌نامه هر عضو، برای آن عضو لازم‌الاجراست.

ماده ۱۱

۱- عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب کرده و به آن پیوسته است، می‌تواند پس از سپری شدن ده سال از تاریخ آغاز لازم‌الاجرا شدن این مقاله‌نامه، از طریق سندی رسمی که برای ثبت به اطلاع مدیرکل دفتر بین‌المللی کار می‌رساند، پیوستن خود به این مقاله‌نامه را پس بگیرد. این ترک مقاله‌نامه، تا یک سال پس از تاریخ ثبت آن قابل اجرا نخواهد بود.

۲- هر عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب کرده و به آن پیوسته است، و تا یک سال بعد از سپری شدن دوره ده ساله مذکور در بند قبلی از حق خود مطابق این ماده برای ترک این مقاله‌نامه استفاده نکند، برای یک دوره ده ساله دیگر متعهد به اجرای آن خواهد بود، و پس از آن، می‌تواند پس از سپری شدن هر دوره ده ساله، تحت شرایط قید شده در این ماده، این مقاله‌نامه را ترک گوید.

ماده ۱۲

۱- مدیر کل دفتر بین‌المللی کار موظف است همه اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت شدن تمام تصویب‌نامه‌ها و شکایتهایی که به اطلاع او رسیده است، آگاه سازد.

۲- مدیر کل دفتر بین‌المللی کار پس از آنکه همه اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت شدن دومین تصویب‌نامه‌ای که به اطلاع او رسیده است، آگاه ساخت، توجه آن‌ها را به تاریخی که این مقاله‌نامه لازم‌الاجرا خواهد بود جلب خواهد کرد.

ماده ۱۳

مطابق ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد، مدیرکل دفتر بین‌المللی کار موظف است جزئیات کامل همه موارد پیوستن یا ترک اعضا را که توسط او و مطابق با مفاد مواد قبل ثبت شده است، برای ثبت به اطلاع دبیرکل سازمان ملل متحد برساند.

ماده ۱۴

هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار هرگاه که لازم تشخیص دهد، موظف است گزارش کارکرد این مقاله‌نامه را به کنفرانس عمومی بدهد و لزوم قرار دادن موضوع تغییر کامل یا جزئی آن را در دستور کار کنفرانس، بررسی کند.

ماده ۱۵

اگر کنفرانس از راه اصلاح کامل یا جزئی این مقاله‌نامه، مقاله‌نامه جدیدی را تدوین کند، مگر آنکه در مقاله‌نامه جدید تدبیر دیگری در نظر گرفته شده باشد، آنگاه:

الف- به رغم ماده ۱۱ بالا، اگر و زمانی که مقاله‌نامه اصلاح شده جدید لازم‌الاجرا شده باشد، تصویب مقاله‌نامه اصلاح شده جدید توسط یک عضو و پیوستن به آن، از لحاظ قانونی خودبه‌خود به معنای ترک بلافاصله [آن عضو از] این مقاله‌نامه خواهد بود؛

ب- از تاریخ لازم‌الاجرا بودن مقاوله‌نامه اصلاح شده جدید، این مقاوله‌نامه کنونی دیگر قابل تصویب نخواهد بود و پیوستن اعضا به آن میسر نمی‌باشد.

ماده ۱۶

نسخه‌های به زبان انگلیسی و فرانسه متن این مقاوله‌نامه به طور یکسان معتبرند.